

Ərazi vergilər idarələrindən daxilolmalar artır

2011-ci ildə ƏVİ-lərdən dövlət büdcəsinə 425 milyon manat vəsait daxil olmuşdur

«Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında (2004-2008)», «Bakı şəhərinin qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair Tədbirlər Proqramında (2006-2007-ci illər)» və regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı qəbul edilmiş digər sənədlərdə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin uğurlu icrası ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında keyfiyyətə yeni mərhələnin başlanğıcını qoymuş, qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına, yeni iş yerlərinin və müəssisələrin yaradılmasına, regionlarda kommunal, xidmət və sosial infrastruktur təminatının həcminin və keyfiyyətinin yüksəlməsinə təkan vermiş, sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşmasında, iqtisadiyyata investisiya qoyuluşlarının artmasında, əhalinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəlməsində və yoxsulluğun azalmasında mühüm rol oynamışdır.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı növbəti Dövlət Proqramı 2009-2013-cü illəri əhatə edir. Dövlət Proqramında müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olunması üçün ölkədə makroiqtisadi sabitliyin davam etdirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Uğurla həyata keçirilən neft strategiyası Azərbaycanın beynəlxalq iqtisadi sistemə inteqrasiyasına, neft və qaz gəlirlərinin səmərəli istifadəsi nəticəsində makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanmasına səbəb olmuş və bu sahədə tədbirlərin davamlı olaraq həyata keçirilməsinə əlverişli şərait yaratmışdır.

Makroiqtisadi sabitliyi nəzərə alaraq cari ildə də bütövlükdə iqtisadiyyatın, o cümlədən regionlarda ayrı-ayrı sahələrin inkişafının başlıca şərtlərindən biri olan orta illik inflyasiya tempinin və milli valyutanın məzənnəsinin məqbul səviyyədə saxlanılması, vergi dərəcələrinin optimal həddə müəyyənləşdirilməsi, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılara tətbiq edilən güzəştlərin müddətinin artırılması, yeni iş yerlərinin yaradılmasının stimullaşdırılması, gömrük dərəcələrinin optimal səviyyədə saxlanılması, xarici borcların səmərəli idarə olunması siyasəti davam etdiriləcəkdir. Valyuta gəlirlərinin artırılması, inflyasiya risklərinin azaldılması, monetar və büdcə-vergi siyasətinin koordinasiyasının gücləndirilməsi, dövlət xərclərinin artımının nəzarətdə saxlanılması və digər tədbirlər hesabına makroiqtisadi vəziyyətə, habelə qeyri-neft sektorunun inkişafına mənfi təsirlərin qarşısının alınması növbəti ildə də iqtisadi siyasətin başlıca məsələləri hesab olunur.

«Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı» üzrə Tədbirlər Planında ölkədə ədalətli rəqabət mühitinin formalaşdırılması məqsədilə vergi siyasətinin və vergi dərəcələrinin optimallaşdırılmasına Vergilər Nazirliyi öz qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri kimi yanaşır. Son üç ildə regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı yürüdülməyən əsaslı islahatlar regionlarda vergi daxilolmalarının həcmində öz müsbət təsirini göstərmişdir.

2011-ci ildə ərazi vergilər idarələri üzrə dövlət büdcəsinə 425 milyon manat vəsait daxil olmuşdur ki, bu da müəyyən edilmiş proqnozun 119,6% icrası və ya dövlət büdcəsinə 69,7 milyon manat əlavə vəsaitin daxil olması deməkdir. 2010-cu ilin daxilolması ilə müqayisədə 80,1 milyon manat və ya 23,2% artım müşahidə olunmuşdur. Respublika üzrə qeyri-neft-qaz sektorundan vergi daxilolmalarında ərazi vergilər idarələri üzrə daxilolmaların xüsusi çəkisi 14,8% təşkil etmişdir ki, bu da 2010-cu illə müqayisədə 0,2 bənd çoxdur.

Proqnoz tapşırıqlarının icrası ilə yanaşı, tədiyyələr üzrə də artıma nail olunmuşdur. Belə ki, hesabat dövründə 2010-cu illə müqayisədə ƏDV üzrə 22,8 milyon manat (17%), aksiz vergisi üzrə 0,4 milyon manat (31,2%), mənfəət vergisi üzrə 9,3 milyon manat (50,7%), gəlir vergisi üzrə 13,3 milyon manat (14,8%), torpaq vergisi üzrə 0,4 milyon manat (13,9%), əmlak vergisi üzrə 1,1 milyon manat (21%), mədəni vergisi üzrə 0,1 milyon manat (14,2%), yol vergisi üzrə 2,1 milyon manat (15,4%), sadələşdirilmiş vergi üzrə 7,1 milyon manat (24,2%), dövlət rüsumu üzrə 7,4 milyon manat (20,5%), sair daxilolmalar üzrə isə 16,4 milyon manat (2,4 dəfə) artıq vəsaitin səfərbər olunması təmin edilmişdir.

Ərazi vergilər idarələri üzrə 2012-ci ilin vergi daxilolmaları 414,4 milyon manat proqnozlaşdırılmışdır ki, bu da 2011-ci ilin proqnozundan 59,2 milyon manat və 16,7% çoxdur. Müəyyən olunmuş proqnozun 25 milyon manatı mərkəzləşdirilmiş qaydada vergi uçotunda olan vergi ödəyicilərinin payına düşür.

Artım tendensiyası cari ilin 2 ayında da davam edərək 27 fevral 2012-ci il tarixə ərazi vergilər idarələri üzrə dövlət büdcəsinə 71,4 milyon manat vəsait daxil olmuşdur. Bu isə müəyyən olunmuş proqnozun 112,7% icrası və ya 8 milyon manat əlavə vəsaitin dövlət büdcəsinə səfərbər edilməsi deməkdir. Eyni zamanda, ərazi vergilər idarələri üzrə ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 7,1 milyon manat və ya 11% artıq vəsaitin dövlət büdcəsinə daxil olması təmin edilmişdir.

Arzu İBRAHİMOVA